

فرآیند ثبت اختراع

در حقوق مرتبط با مالکیت صنعتی شرط استفاده از این دسته حقوق منوط به ثبت آن در مرجع متولی ثبت است و در صورتیکه اظهارنامه اختراع به مرجع ثبت تسلیم نشود حقوقی ایجاد نمی شود و ثبت اختراع مستلزم تسلیم اظهارنامه به مرجع ثبت است و در صورتیکه مخترع یا مالک اختراع قبل از تسلیم اظهارنامه و ثبت آن به نحوی از انحاء آنرا افشاء نماید اعم از اینکه اختراع مورد نظر را بصورت کتبی در قالب کتاب و مقاله و... منتشر نماید یا از طریق شفاهی، مصاحبه و شرکت در نمایشگاههای داخلی و بین المللی آنرا در معرض دید عمومی قرار دهد به منزله این است که با علم و اطلاع اقدام به افشاء آن در نزد عموم نموده و به نوعی در جهت عمومی سازی و وارد کردن این اختراع به حوزه قلمرو عمومی مالکیت اقدام کرده است و در صورتیکه متقاضی در مهلت ارفاقی (مهلت ۶ ماهه پس از افشاء، موضوع بنده ماده ۴ قانون) نیز مبادرت به تسلیم اظهارنامه اختراع ننماید حق اختراع برای وی از دست رفته محسوب می شود بدین ترتیب کسانی که خواهان استفاده از نظام انحصارات ثبت اختراعات هستند ابتدا به ساکن باید این حق را به ثبت برسانند و معمولاً پس از ثبت اختراع است که مخترع (مالکان اختراع) می توانند علیه نقص کننده حق اختراع یا علیه هر شخصی که بدون اجازه او بهره برداریهای مندرج در بند الف ماده ۱۵ قانون ثبت اختراعات مصوب ۱۳۸۶ اعم از ساخت، صادرات و عرضه برای فروش، فروش و استفاده از فرآورده را انجام می دهند به دادگاه شکایت کنند.

نحوه و شرایط و زمان مناسب تسلیم اظهارنامه اختراع

برطبق ماده ۲ آئین نامه اجرایی قانون ثبت اختراعات، طرحهای صنعتی و علائم تجاری مصوب ۱۳۸۶: ثبت اختراع مستلزم تسلیم اظهارنامه به مرجع ثبت است و بنابر قاعده (سیستم اولین ثبت یا اختراع FIRS TO FILE) هرکسی زودتر اظهارنامه خود را تسلیم اداره اختراع نماید حق ثبت اختراع را خواهد داشت و تاریخ و زمان تسلیم اظهارنامه معیار اولویت و تقدم او نسبت به سایرین محسوب می شود و بنابر اصل "اولین تسلیم کننده اظهارنامه" شما اولین متقاضی و ثبت کننده اختراع محسوب می شوید و کسی که مدعی خلاف این اصل باشد باید دلیل و مدرک و بینه ارائه نماید تا خلاف آنرا اثبات نماید.

و مهمتر اینکه تسلیم اظهارنامه مقدم در صورت احراز شرایط و جمع بودن شرایط خاص حائز اهمیت بوده و عجله در تسلیم اظهارنامه بدون ارائه توصیف و نقشه و ادعاهای گویا و کامل نمی تواند منشاء اثر لازم و موثر باشد و چه بسا اختراعاتی که با سرعت تسلیم می شود فاقد شرایط یا پختگی لازم برای استفاده از قاعده تسلیم اظهارنامه مقدم باشد و یا اینکه شما در آینده خواستار تغییرات کلی در اختراعات خود باشید و این امر شمارا با محدودیتهایی مواجه خواهد کرد و ممکن است توفیق تجاری شمار را در آینده دچار خدشه کند فلذا مشورت با افراد مطلع و با تجربه در این زمینه، راجع به زمان مناسب برای تسلیم اظهارنامه بسیار راهگشا و اثرگذار خواهد بود.

زبان و تعداد نسخ اظهارنامه

اظهارنامه ثبت اختراع باید بصورت الکترونیکی و در فرم مخصوص به آدرس <http://ip.ssaa.ir/Patent/New.aspx> و به زبان فارسی تنظیم شود.

محتویات و مندرجات اظهارنامه اختراع

بنابر ماده ۵ آئین نامه اجرایی قانون ثبت اختراعات اظهارنامه ثبت اختراع باید حاوی نکات زیر باشد:

۱- اسم، شماره ملی، نشانی، کدپستی، تابعیت و سمت متقاضی و در صورتیکه متقاضی شخص حقوقی است ذکر نام، نوع فعالیت، اقامتگاه، محل و شماره ثبت، تابعیت، مرکز اصلی و عنداللزوم هرگونه شناسه دیگر آن الزامی است.

۲- اسم، شماره ملی، نشانی، کدپستی نماینده قانونی متقاضی در صورت وجود

۳- اسم، اقامتگاه و کدپستی شخص یا اشخاصی که صلاحیت دریافت ابلاغ ها در ایران را دارند در صورتیکه متقاضی مقیم ایران نباشد.

در بند ۳ در صورتیکه متقاضی مقیم ایران نباشد و بنابر حق تقدم مقرر در کنوانسیون پاریس درخواست ثبت اختراع خود را ایران بنماید باید اسم، اقامتگاه و کدپستی شخص یا اشخاصی که صلاحیت دریافت ابلاغ ها را در ایران دارند اعلام نمایند تا تصمیمات اداره در زمان مقتضی به آنها ابلاغ گردد و پرونده معطل نماند. (این بند باید توسط اشخاص غیر ایرانی تکمیل شود و برای متقاضیان ایرانی که ابتدا به ساکن در ایران تقاضای ثبت اختراع می کنند پرکردن این بند الزامی نیست)

۴- اسم، نشانی و شغل مخترع در صورتیکه متقاضی شخص مخترع نباشد.

مخترع شخصی است که اختراع حاصل تلاش فکری و ذهنی اوست و حقوق اختراع ثبت شده منحصرأ به او تعلق دارد اما در بسیاری از مواقع مخترعین بر طبق قرارداد استخدام یا کار معین و یا قراردادهایی از این قبیل اختراع را به دستور و سفارش کارفرما انجام می دهند و بر طبق قرارداد فیما بین تمام یا قسمتی از حقوق مادی آن متعلق به کارفرما یا بنگاه و شرکتی است که وی را استخدام کرده است ولیکن نام مخترع (حقوق معنوی) وی محفوظ است و نام وی باید در اختراع ذکر شود فلذا در صورتیکه مخترع غیر از مالک باشد باید این بند تکمیل شود و نکته دیگر اینکه در صورتیکه افرادی به صورت مشترک اختراعی کرده باشند حقوق ناشی از اختراع مشترکأ به آنان تعلق می گیرد و در صورت تعدد متقاضیان ثبت اختراع به درخواست آنها میزان سهم هر یک در گواهی نامه اختراع به تفکیک قید خواهد شد در غیر این صورت حقوق ناشی از اختراع بالسویه خواهد بود.

۵- عنوان اختراع به نحوی که اختراع ادعایی را مشخص سازد و مشتمل بر کلماتی مثل «بهبتر» و غیره نبوده و ترجیحاً بین ۳ تا ۱۰ کلمه باشد.

در کشورهای مختلف و خصوصاً کشور ما جستجوی بسیاری از اختراعات در بانکهای اطلاعاتی بنابر کلید واژه های عنوان اختراع انجام می پذیرد فلذا دارای اهمیت بسیاری برای ادارات اختراع و کارشناسان و استفاده کنندگان از اختراع می باشد و بدین ترتیب عنوان اعلامی باید در عین اختصار، گویا و مبین ویژگی های فنی اختراع باشد تا علاوه بر قابلیت جستجوی بهتر سوابق پیشین، موجب می شود سایر افراد از اختراع مذکور مطلع شده و بالتبع در صورت نیاز قراردادهای لازم را برای خرید و اجازه استفاده با مخترع (مالک اختراع) منعقد کنند و نکته دیگر اینکه

این کلیدواژه‌ها نباید توصیفی و رنگ و صبغه تبلیغاتی داشته باشند و از درج عباراتی مثل بهتر، بهترین، عالیترین، زیباترین و فنی‌ترین خودداری شود. (ترجیحاً عنوان اختراع صحیح به زبان انگلیسی نیز درج شود)

۶- تاریخ، محل و شماره اظهارنامه یا گواهی نامه اختراع در خارج، در صورت درخواست حق تقدم.

بنابه ماده ۹ قانون ثبت اختراعات مصوب ۱۳۸۶ متقاضی می‌تواند همراه با اظهارنامه خود، طی اعلامیه‌ای حق تقدم مقرر در کنوانسیون پاریس برای حمایت از مالکیت صنعتی مورخ ۱۲۶۱ هجری شمسی (۲۰ مارس ۱۸۸۳) و اصلاحات بعدی آن را درخواست نماید حق تقدم می‌تواند براساس یک یا چند اظهارنامه ملی یا منطقه‌ای یا بین‌المللی باشد که در هر کشور یا برای هر کشور عضو کنوانسیون مذکور تسلیم شده است و با پذیرش درخواست حق تقدم حمایت‌های مذکور در کنوانسیون پاریس شامل آن خواهد بود.

کنوانسیون پاریس بر ۳ اصل

۱- رفتار ملی (NATIONAL TREATMENT)

۲- اصل استقلال (INDIPENDENT)

۳- اصل حق تقدم (PRIORITY) ، استوار است.

بنابر قاعده حق تقدم PROIRITY متقاضی ثبت اختراع از تاریخ تسلیم اظهارنامه یک سال حق تقدم خواهد داشت که برای ثبت اختراع به کشورهای دیگر عضو کنوانسیون پاریس مراجعه و تقاضای ثبت اختراع بنماید و اگر در این اثنا اظهارنامه دیگری توسط اتباع سایر کشورها یا همان کشور، تسلیم اداره ملی ثبت اختراع آن کشور شود، شخصی که زودتر از سایرین اظهارنامه خود را در اداره ملی یکی از کشورهای عضو کنوانسیون پاریس تسلیم و فایل نموده بر دیگران مقدم است و اگر در این فاصله زمانی یک سال (حتی آخرین روز ۱۲ ماهه حق تقدم) به آن اداره ملی برای ثبت اختراع مراجعه کند نسبت به سایرین که بعد از تاریخ تسلیم اظهارنامه مقدم در کشور مبدأ اظهارنامه تسلیم نموده اند حق تقدم خواهد داشت (رعایت این بند بیشتر مشمول اختراعاتی است که از طرف اشخاص متقاضی غیر ایرانی بر طبق کنوانسیون پاریس تقاضا می‌شود است)

۷- اطلاعات مربوط به اظهارنامه اصلی در صورت تکمیلی بودن اختراع

بنابرماده ۲۵ آئین نامه اجرایی قانون ثبت اختراعات مصوب ۱۳۸۶ توسعه با بهبود یک اختراع می‌تواند موضوع اظهارنامه تکمیلی قرار گیرد مشروط بر اینکه مکمل و مبین همان اختراعی باشد که در اظهارنامه اصلی ادعا شده است در این صورت:

شماره و تاریخ اظهارنامه اصلی در اظهارنامه تکمیلی ذکر می‌گردد.

در بند ۴ ماده یک کنوانسیون پاریس عنوان اختراع تکمیلی یا بهبود یافته (IMPROVEMENT OF PATENT) نیز بکار گرفته شده است و در ماده ۲۵ آئین نامه نیز به این امر اشاره شده است و صدور گواهی نامه

اختراع تکمیلی تابع همان مقرراتی خواهد بود که برای گواهی نامه اصلی تعیین شده است و همچنین برابر ماده ۹ آیین نامه اجرایی اظهارنامه تقسیمی باید دارای الزامات اظهارنامه اصلی بوده و در تسلیم آن نکات زیر رعایت گردد:

۱- شماره و تاریخ اظهارنامه اولیه؛

۲- در صورت درخواست حق تقدم از سوی متقاضی، ذکر شماره و تاریخ اظهارنامه نخستین، همراه با محل حق تقدم؛

۳- اصلاح توصیف، ادعا، نقشه و خلاصه توصیف مذکور در اظهارنامه اصلی؛

۴- مدارک مربوط به پرداخت هزینه اظهارنامه های تقسیمی

تبصره- در صورت ادعای حق تقدم های متعدد برای اظهارنامه اص لی، متقاضی اظهارنامه تقسیمی می تواند از حق تقدم یا حق تقدم هایی که از نظر موضوعی مرتبط با آن اظهارنامه تقسیمی باشد، استفاده کند.

۸- تعداد صفحات توصیف، ادعا، خلاصه توصیف اختراع و نقشه ها،

برطبق بند ۴ ماده ۱۷ آیین نامه اجرایی قانون ثبت اختراع مصوب ۱۳۸۶:

شماره گذاری صفحات باید به عدد فارسی و به نحوی باشد که شروع قسمت توصیف اختراع با شماره یک آغاز و به ترتیب تا پایان ادعاها و خلاصه اختراع شماره گذاری شود چنانچه اظهارنامه همراه با نقشه نمودار و جدول باشد ابتدای آنها باید با شماره های جدید از یک شماره گذاری شوند.

۹- تعیین طبقه اختراع براساس طبقه بندی بین المللی اختراعات،

یکی از راهکارهای بازیابی و جستجو در سیستم اختراعات، استفاده از سیستم طبقه بندی و دسته بندی اختراعات باتوجه به حوزه های مختلف تکنولوژیکی است و برای جستجو و بازیابی اختراعات، علاوه بر سیستم جستجو برطبق کلیدواژه (KEYWORD) سیستم دیگری که مبتنی بر موضوع ثبت اختراع (PATENT SUBJECT MATTER) است موجود می باشد و فرآیند جستجوی اختراعات در سیستم طبقه بندی، شکل تکامل یافته سیستم های پیشین است و تضمین و امنیت آن بیشتر از سیستم کلیدواژه است، در ابتدا کشورهای اروپایی بین خود پایه و مبنای ایجاد یک سیستم واحد و متحدالشکل طبقه بندی بین المللی اختراعات را پایه ریزی کرده اند که مبتنی بر سیستم سلسه مراتبی (Hierarchical) است که براساس بخش، زیربخش، گروه و زیرگروه، حوزه های مختلف تکنولوژی بصورت سلسله مراتبی طبقه بندی می شود و این امر براساس موافقتنامه استراسبورگ که در سال ۱۹۷۱ میلادی به تصویب رسیده و پایه و سنگ بنای سیستم طبقه بندی بین المللی (IPC) است انجام می شود و علیرغم اینکه کشورهای زیادی عضو این موافقتنامه نیستند ولیکن در عمل از این سیستم واحد بین المللی برای طبقه بندی اختراعات تبعیت می کنند و برای اطلاعات بیشتر می توانید به آدرس اینترنتی WWW.WIPO.INT/WIPOGOLD/EN بخش IPC مراجعه کنید.